

Donostia Zinemaldiari buruzko oharrak

SALAKETAK, DIKOTOMIA APURTZEKO SAIAKERAK ETA FILM GOMENDIOAK

Gerturatzen ari da 69. aldiz Donostia Zinemaldia. Beste behin ere hiriak alfonbra gorritz mozorrotuko du bere burua, ahalik eta distira handienarekin agertuko da, eta *tote bag* uniformedunak ibiliko dira alde guztietatik. Ea aurten zein kolorekoak diren.

 AINHOA GUTIÉRREZ DEL POZO

Ia aldi berean iritsi zitzaizkigun bi berriak. Batetik, Zilarrezko Maskorrek, hau da, urtero ematen diren aktore eta aktorea onenentzako sariak, eraldatu egin direla. Hemendik aurrera, bi sari eskainiko dira: sexu bereizketarik gabeko interpretazio onenarentzako saria eta taldeko aktorerik onenari saria. Berlinalek irekitako bidetik sartu nahi izan du Zinemaldiak ere, eta “ziurtasunik ez dutela” onartu arren, “gizarte berdinzaleago bat eraikitzen laguntzeko” pausoak eman nahi izan dituztela azaldu dute.

Bestetik, ordea, polemika ugari sortu duen erabakia ere hartu dute: Johnny Depp aktoreari Donostia Saria ematea berretsi dute. Genero-indarkeriagatik salatu zutenetik Hollywoodek berekin zeuzkan hainbat kontratu eten ostean, Zinemaldiak mugimendu feministatik gaitzespena jaso du sariarekin aurrera egitea erabaki izanagatik. Alderdi politikoaren arteko tirabirak ere eragin ditu gertakariak, eta ikusteko dago aurrera begirakoan emango diren pausoak. Aktoreak Hollywooden partetik “boikota” jasaten ari dela salatu du, Europak saritzen duen bitartean. Artearen eta politikaren arteko elkarketak eta bereizteak daude, batez ere, mahai gainean. Baita horien atzeko negozioa ere.

Tripak nahastuta ditugula, Zinemaldiak bere programazioari dagokionez ia informazio guztia eman berri digu. Sail Ofizialean lehiatuko da Iciar Bolláin

Maixabel lana, Maixabel Lasaren bizipenetan oinarritua. 2000. urtean ETako talde batek hil zuen haren senar Juan Mari Jauregi Gipuzkoako gobernadore zibila izandakoa. Filmak erretratatzeko du nola hamaika urteren ostean tiro egin zuen ETako kide ohiak emakumearekin aurrez aurre hitz egitea eskatuko duen.

Euskal Herrian ekoiztutako filmeekin jarraituz, Zabaltegi-Tabakalera sailean Mikel Gurrearen *Heltze* film laburra izango da ikusgai. Veneziako Zinema Jaialdiko Orizzonti sailean parte hartu ostean, Zinemaldiko sail honetan ikusi ahal izango dugu, baita Kimuak katalogoaren baitan ere. Filmak indarkeria politikoko testuinguru batean nork bere mugak gainditzeari buruzko istorio bat kontatzen du. Donostian kokatuta dago, 2000. urtean, euskal gatazka oraindik pil-pilean zegoenean. Haizea Oses, Mikel Arruti eta Oier de Santiago dira protagonistak. Sara (Haizea Oses) 15 urteko eskalatzailea da, eta hurbil ez duen nebari gutun bat idazten dion bitartean, bere bizitzako maila igoerarik gogorrenerako ere prestatuko da.

Kimuak katalogoari dagokionez, zortzi film laburrek osatzen dute aurtengo edizioa, eta urteroko prentsarentzako pasea izango da Zinemaldiaren baitan. Bertan eskainiko dira Mel Arranzen *Azale*tik *azalera*, Aitor Gametxoren *Berak baleki*, Laida Lertxundiren *Inner outer space* (*Barruko kanpoko espazioa*), Iñigo Aranbururen *Resonancias* (*Oihartzunak*),

Iker Maguregiren *Trumoiak*, Aitor Oñederraren *Ur azpian lore*, Lur Olaizolaren *Zerua blu* eta aipatutako Mikel Gurrearen *Heltze*.

Donostiako Elías Querejeta Zine Eskolako filma ere emango dute zinema ikasleentzako Nest sailean. Artur-Pol Camprubik zuzendutako *Podul de Piatrâ / Pont de Pedra* film laburra da, Aragoi inguruan filmatutako lana. Filmean, Aragoiko Zerrendako herri baten muga markatzen duen farola bat piztu egiten da gauez. Angelica herrian bizi den emakume errumaniarra da, eta lanean ari dela, ukuiluan moxal bat jaiotzen ari dela ikusiko du. Ama-mintzetik askatze-ko animalia txikiaren borrokak, mamu eta mugako izaki izatearen irudiak, hain zeharkatzen du emakumea, non ez baitu irudi horretatik askatzerik lortuko. Adi jarraitzeko lana. Aurreko guztiari gehituko litzaioke Zinemira saila, euskal filmeen erakusleho dena.

Bide batez, gure ekoizpenetatik haratago, beste sailetan ikusi beharreko filmeen inguruan idazteko ere baliatuko dut artikulua. Nest sailean eskainiko da Paloma Orlandini argentinarraren *Ob scena* filma, zeina kontrol soziala sexuaren irudikapenean diskrezioz txertatuta egoteari buruzko hasnarketa den. 80ko hamarkadako Kuban psikiatra batek sexualitateari buruz idatzitako testu akademikoak berreskuratu ditu Orlandinik, eta lotura egiten du horien eta egungo pornografiaren

Tatiana Huezoren 'Noche de Fuego' lanaren fotograma.

artean. Lan ausartak Argentinako BAFICI zine jaialdiko saria jaso zuen, eta hango askapen borroken kutsua dakarkigu.

Horizontes Latinos sailean Tatiana Huezoren *Noche de fuego* (*Suzko gaua*) lanak erakarri gaitu gehien. Bertan, magiaz eta errealismoz nahastutako istorio mikatza aurkituko dugu, aitzitik, gure inguruaz asko mintzo zaiguna. Mexiko mendietan kokaturiko herri bakar-ti batean, neskatoek mutilen tankerara mozten dute ilea eta lurpean ezkutalekuak dituzte. Anak eta bere bi lagun onek herritik ihes egin duten pertsonen etxeak okupatzen dituzte eta emakumez mozorrotzen dira inork ikusten ez ditue-nean. Magia eta alaitasunezko unibertso zeharkagaitz batean bizi dira; bien bi-tartean, haien amek esklabo edo mamu bihurtzen dituztenengandik ihes egiteko prestatzen dituzte. Baina, egun batean, nesketako bat ez da ezkutalekura garaiz iritsiko. Ia bi ordu irauten duen filma ikusteko irrikitan gelditzen gara.

Lehen edo bigarren film luzea duten zuzendarientzako New Directors saila izaten da aukeratua. Kasu honetan, Errusiara begira jarri gara, Lena Lanskichen *Nich'ya / Unwanted* (*Nahi gabe-koa*) filmari, hain zuzen ere. Hau dugu filmaren sinoposia: Vikak 14 urte ditu eta Uraletako eskualde errusiarreko hiri txiki batean bizi da, hiriburutik kanpo. Basoan, hezeguneetan hazten diren fruituak bildu eta amari laguntzen dio kaleko merkatu batean fruitu horiek saltzen. Eskolako koreografia-eskolak gustatzen zaizkio. Eta haurtxo bat dauka, baina inork ez luke sekula horren berri izan beharko. Amatasunaren zentraltasun ezak eta harreman ez erromantikoak jakinmina sortu digu zeharo.

Zabaltegi-Tabakalera sailerako jada ezagun den Jean-Gabriel Périoten lana lehiatuko da aurten ere sail horretan. *Retour à Reims / Returning to Reims* (*Reims-era itzulera*) obran, Didier Erbioren izen bereko eleberraren moldaera

librea egiten du Périotek. Artxibo-materialaren bidez Frantziako langileriaren istorio intimo eta politiko bat kontatzen digu zuzendariak, 50eko hamarkadaren hasieratik gaur egunera arte luzatzen dena.

Azkenik, Perlak sailean, *Les intranquilles* (*Egonezina*) filmak begira gauzka gertutik. Bertan, Leïla eta Damienaren arteko harreman sentimentala erretratatzen da, nahasmendu bipolarrak harremanaren baitan duen presentziari tokia eginez. Bikote harremanetako espektatiben eta eskaintzen inguruko hausnarke-ta da.

Sailetan barrena egindako errepaso honekin datorrenaren aurrerapena egin nahi izan dugu, hala nola, Sail Ofizialetik haratago doazen bideak proposatu. Euskal zinemari zein zinema komertzialetan ikusten ez diren filmeei tokia egin nahi dienak badu zeregina irailaren 17tik 25era bitarte. Agian, elkartuko gara bertan. Adiorik ez! ●